

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
“УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ”

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Збірник тез доповідей
XII Всеукраїнської науково-практичної конференції
(12-13 листопада 2009 р.)

У 2 томах

Том 1

Суми
ДВНЗ “УАБС НБУ”
2009

та обігу кредитних історій”, який визначив правові та організаційні засади формування і ведення кредитних історій, права суб’єктів кредитних історій та користувачів бюро кредитних історій.

Період світової фінансової кризи припадає на *шостий етап* (2008 – по даний час). Ситуація на ринку мікрокредитування стала погіршуватися й зумовила необхідність жорсткішого його регулювання. З метою забезпечення зниження ризиків банків за кредитними операціями Національний банк України посилив вимоги до порядку формування використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями. Даний етап характеризується низкою прийнятих змін і доповнень до вже діючих законів України та інших підзаконних актів.

Отже, окресливши деякі історичні аспекти розвитку нормативно-правового забезпечення банківського мікрокредитування в сучасних умовах, можна виділити дві протилежні тенденції. З одного боку, відбувається посилення значення та ролі мікрокредитування для малого бізнесу, з іншого – тенденція до недостатності чинної законодавчої бази, що регламентує питання мікрокредитування. Удосконалення чинних законів, положень та інструкцій, внесення змін та доповнень повинні сприяти створенню сприятливих умов для банківського мікрокредитування.

С.Ф. Левшаков, аспірант

Дніпропетровського університету економіки і права

РОЛЬ ЗАРУБІЖНОЇ ПРАКТИКИ В ОРГАНІЗАЦІЇ ВАЛЮТНОГО КОНТРОЛЮ БАНКАМИ УКРАЇНИ

Чинна система валютного регулювання і контролю в Україні вимагає реформування на основі глибокого наукового аналізу стану валютних відносин, засобів регулювання, узагальнення вітчизняного та міжнародного досвіду.

Питання правового регулювання валютних відносин і валютного контролю є предметом обговорення науковців, практиків, державних установ та громадськості. На цей час поточне законодавство порушує прийняті Україною міжнародні зобов’язання та перешкоджає іноземним інвестиціям, які в умовах кризи дуже потрібні в Україні. У багатьох випадках закони та положення НБУ суперечать одне одному, нечітко сформульовані, що ускладнює їх застосування та призводить до ситуації правової невизначеності, наприклад, при здійсненні та поверненні інвестицій (невдале визначення прямої та портфельної інвестиції; нечітке формулювання варіантів інвестування та повернення інвестицій; нечітке визначення необхідності чи відсутності отримання індивідуальних

ліцензій НБУ в певних випадках; сувора вимога проводити розрахунки за портфельними інвестиціями винятково через торговців та одночасний дозвіл на прями розрахунки між собою для нерезидентів.

Органами валютного контролю, відповідно до чинного законодавства, в Україні є Національний банк України, Кабінет Міністрів України, Державна податкова адміністрація України, Міністерство транспорту та зв'язку України, Державна митна служба України, уповноважені комерційні банки та інші фінансові установи.

Міністерство економіки України здійснює узагальнення та аналіз інформації по розрахунках за зовнішньоекономічними операціями резидентів та нерезидентів та інформує Кабінет Міністрів України щоквартально.

В європейських країнах у 90-х роках ХХ ст. відбулася лібералізація валютного законодавства. У більшості країн валютний контроль забезпечують митні органи та діють правила, які дозволяють збирати статистичну інформацію для створення платіжного балансу та боротися з “відмиванням” брудних коштів. У розвинутих країнах банки застосовують так звані compliance-процедури, які включають, зокрема, валютний контроль та виконання фінансового моніторингу. При цьому центр ваги перенесено на фінансовий моніторинг. Законодавство розвинутих країн має невелику кількість обмежень та сприяє іноземним інвестиціям.

В Україні обмежене коло фінансових операцій, що підлягають моніторингу, не застосовуються деякі дійові засоби їх перевірки; взаємодія з правоохоронними органами перенесена на рівень уповноваженого органу (НБУ); не передбачено призупинення сумнівних операцій, крім тих, які спрямовані на підтримку тероризму; система фінансового моніторингу щодо запобігання “відмиванню” брудних коштів в Україні загалом менш дійова.

З метою удосконалення впровадження валютного контролю в законодавстві необхідно чітко визначити вичерпний перелік операцій, які підлягають фінансовому моніторингу з боку банків, та створити довідник фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, а також необхідно прийняти нове законодавство, яке б використовувало досвід та рекомендації міжнародних організацій.

Удосконалення правового регулювання відносин у сфері валютного контролю сприятиме становленню та розвитку України як демократичної, правової держави, забезпеченню захисту її національних інтересів та формуванню засад громадянського суспільства.